

SOU 2024:91 Ett tydligt regelverk för ett aktivt skogsbruk

Ölands Naturskyddsförenings yttrande över delbetänkande *Ett tydligt regelverk för ett aktivt skogsbruk* av 2024 års skogspolitiska utredning.

Övergripande synpunkter:

Utredaren jämför alla typer av markägande och tar ingen hänsyn till de olika förutsättningar som gäller för eller styr olika slags markägande. Det är till exempel stor skillnad i förutsättningarna för ett ansvarstagande gällande den biologiska mångfalden för ett lantbruk/skogsbruk som sköts i generationer av miljöintresserade familjer och stora skogsbolag, som är aktiebolag, där vinsten till aktieägarna är i främsta rummet. Detta märks bland annat i domar där stora aktiebolag döms till skadestånd i miljonklassen för åsidosättande av miljöanpassade åtgärder. SCA är ett exempel på skogsbolag som kontinuerligt gravt åsidosätter krav på miljöanpassade skogsåtgärder. En konsekvens av bolagets ensidiga fokusering på produktionsmål, är att ledningen för SCA nu planerar att bolaget, som idag är anslutet till FSC, ska lämna certifieringen den 1 juni innevarande år.

I uppdraget till utredningen ingår att miljömål och produktionsmål ska vara jämställda skogspolitiska mål. Samtidigt finns det flera förslag i utredningen som gör att det blir enklare för markägare och skogsbolag att avverka skyddsvärd natur och svårare att överklaga avverkningsbeslut eller kräva inventering av avverkningsanmälda skogsområden. Detta innebär en stor risk att produktionsmålet kommer att med råge övertrumfa miljömålet.

I syfte att göra det enklare för markägare och skogsbolag att kalavverka skogsområden föreslås också förändringar i miljöbalken och i Skogsstyrelsens uppdrag.

Sammanfattningsvis synes utredningens mål vara att miljöhänsyn ska minska och markägares och skogsbolags möjligheter att kalavverka skog ska underlättas utan att behöva ta hänsyn till skogens ålder, sammansättning eller bevarande av dess artrikedom. Utredningens förslag till förändringar genomsyras också av att kostnader inte får öka. Utredaren vill inte se miljörelsernas skogsaktiviteter som en resurs, utan mer som ett hinder.

Vi upplever att många av de fördröjningar och överklaganden som sker har sin grund i att Skogsstyrelsens uppdrag är otydligt och att staten minskat till Skogsstyrelsen behövda resurser. Lösningen är då inte att skapa förenklingar eller ändra Skogsstyrelsens uppdrag, utan att faktiskt ge Skogsstyrelsen behövda resurser. Om Skogsstyrelsens uppdrag är tydligt, vet alla vad det innebär och kan bättre planera skogshanteringen.

Specifika synpunkter:

1.

Idag fungerar en avverkningsanmälan även som en anmälan för samråd. Skogsstyrelsen avgör sedan om samråd ska ske. Utredningens förslag, där det föreslås att markägaren ensidigt ska kunna besluta om när en avverkningsanmälan ska åtföljas av ett samrådsförfarande, innebär i

praktiken att markägaren fritt kan kalhugga skogsområden där ingen inventering skett. Vi befarar att fr a de stora skogsbolagen och aktiebolag med vinst till aktieägarna som en första målsättning, kommer att utnyttja de möjligheter till avverkning som detta ger. Redan idag ser vi otaliga exempel på hur skogsbolag medvetet kalhugger urskog och biotopskyddad skog. Så är t ex den fjällnära skogen nu rejält hotad.

Skogsstyrelsen kan på eget initiativ utöva tillsyn. Med tanke på att utredningen bl a föreslår regelförändring för att minska arbetsbördan för Skogsstyrelsen, som redan idag bara hinner med en bråkdel av samråds- och tillsynsärenden, lär inte Skogsstyrelsen framgent ta egna initiativ i denna fråga. Det finns inte heller krav på att Skogsstyrelsen måste ta upp ett avverkningsärende till samråd.

Utredningen menar att Skogsstyrelsen ska ge allmänna råd och ta fram underlag som visar geografiskt när samråd bör ske. Däremot ska Skogsstyrelsen inte längre kunna kräva samråd. Markägaren ska också få ta del av ett kunskapsunderlag, så att markägaren har kompetens att avgöra om samråd behövs. Hur detta ska ske och vilka krav som ska finnas är synnerligen oklart.

Vi menar att istället för ovan beskrivna förslag från utredningen, ska det vara så att avverkningsanmälan, som nu, alltid ska innebära en anmälan för samråd. Dessutom menar vi att det innebär att samråd **ska** ske från Skogsstyrelsens sida. Om ett avverkningsanmält område inte tidigare inventerats eller inrapportering i artportalen är tveksam så **ska** dessutom Skogsstyrelsen tillse att tillsyn och inventering görs före samrådet. Detta ska gälla för såväl barrskog som lövskog. Dessutom menar vi att Skogsstyrelsen i sitt uppdrag ska arbeta för att lövskog ska bli ett större inslag i barrskogen. Särskilt viktigt är att skydda det kustnära unika lövskogsbältet från Blekinge längs kusten upp till Uppland inkluderande Öland.

Vi menar också att all avverkning ska anmälas, men att Skogsstyrelsen självt avgör om tillsyn eller samråd behövs gällande avverkningsytor mindre än 0,5 hektar och anläggande av skogsvägar längre än 300 meter. Vidare ska fortsatt underrättelseplikt gälla ärenden som stubbskörd, maskinell gödsling, maskinell askåterföring samt gällande planerat uttag av grenar och toppar enligt 14 § skogsvårdslagen. Även här avgör Skogsstyrelsen om samråd eller tillsyn behövs.

Skälet till detta är att det är självklart att Skogsstyrelsen ska ha vetskap om dessa åtgärder då de alla på olika sätt har stor påverkan på det skogsområde som berörs. Uttag av grenar och toppar kommer att på sikt ha stor betydelse för skogens näringsbehov, för mikrolivet och för många arter som lever på och bryter ner död ved.

2.

Utredningen föreslår att avverkning får påbörjas redan 10 dagar efter att en anmälan inkommit till Skogsstyrelsen.

Vi menar att det då finns stor risk för att tillsyn inte hinns med, vilket gör att det är riskfritt för skogsägare att avverka skog med högt miljövärde, såvida inte skogsområdet tidigare inventerats. Istället ska regeln om minst 6 veckors anstånd, innan åtgärd får påbörjas från det att

Skogsstyrelsen meddelat sitt beslut, bibehållas. Skogsstyrelsen ska också ensidigt kunna förlänga anståndstiden till dess inventering och tillsyn hunnits med. Förutom att detta möjliggör en korrekt bedömning av skyddsbehovet vid en avverkningsanmälan, bidrar det också till att garantera att Skogsstyrelsen av staten tillställs nödvändiga resurser.

3.

Utredningen ser innehållet i miljöbalken mer som ett hinder än ett stöd för att "människors hälsa och miljön ska skyddas mot skador och olägenheter". Därför vill utredningen att miljöbalken delvis skrivs om så att det blir enklare att avverka skog utan att komma i konflikt med densamma.

Vi menar att miljöbalkens nuvarande utformning ska bibehållas så att dess syfte och tillämpning i 1§ kan bibehållas.

4.

Enligt utredningen ska Skogsstyrelsens uppdrag indirekt förändras från att vara en myndighet med uppdrag att utveckla skogens miljövärde till att vara part i målet vid överklaganden. Samtidigt måste inte Skogsvårdsstyrelsen utöva tillsyn. Skogsstyrelsen måste inte heller publicera avverkningsanmälningarna i ett öppet kartverktyg.

Vi avvisar dessa förslag och menar att Skogsstyrelsens grunduppdrag att arbeta för att skogens alla värden ska bidra till att globala målen för hållbar utveckling uppnås, behöver förtydligas och förstärkas. Det innebär att Skogsstyrelsen istället behöver garanteras såväl ekonomisk som personalmässig och kompetensmässig resurs så att uppdraget kan genomföras. Idag lämnas nästan alla avverkningsärenden utan samråd eller tillsyn pga resursbrist och i de fall då tillsynsärenden överklagas till Mark- och Miljödomstolen, ändras Skogsstyrelsens beslut i närmare 75% av fallen, vilket bör/kan tolkas som ett graverande underkännande av Skogsstyrelsens arbete. Som offentlig myndighet ska självklart Skogsstyrelsen också ha krav på sig att publicera alla avverkningsanmälningar i ett öppet kartverktyg. Likaså ska Skogsstyrelsens beslut gällande samråd och avverkningsanmälningar finnas lättillgängliga för allmänheten.

5.

Utredningen föreslår dessutom att Skogsstyrelsen ska bli tillsynsmyndighet för artskydd istället för länsstyrelsen. Det kräver i sig att fler resurser garanteras Skogsstyrelsen. Idag vore ett sådant uppdrag omöjligt för Skogsstyrelsen att hantera. Utredningen, däremot, ser inte att detta skulle innebära en ytterligare kostnad för staten, vilket tyvärr måste tolkas som att artskydd inte är värda att tillföras nödvändiga resurser. Dessutom behöver Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen i så fall garanteras ett nära samarbete, då länsstyrelsen är mycket involverad i aktioner för att skydda hotade arter.

6.

Vi motsätter oss utredningens förslag att Skogsstyrelsen ska vara part i mark- och miljödomstolen även när ideella miljöorganisationer överklagar.

Dnr LI2024/02430

li.remissvar@regeringskansliet.se

Vi menar att, om denna nyordning ska gälla, är det mycket viktigt att det finns en tydlig uppdragsbeskrivning för Skogsstyrelsen, där det klart framgår att ansvaret för att skydda skogsmiljön är minst lika viktigt som kraven på skogsproduktion, så att miljöbalken syfte och tillämpning efterlevs. Vi menar att Skogsstyrelsen har ett ansvar att tjäna i första hand naturen och miljön, inte markägare och skogsbolag. Målet för Skogsstyrelsens arbete ska, enligt vår mening, vara så tydligt att dess agerande minimerar konflikter med naturintresset.

För Ölands Naturskyddsförening
Norra Sandby, 2025-05-13

Mattias Karlsson
Ordförande

Anders Nylander
Styrelseledamot